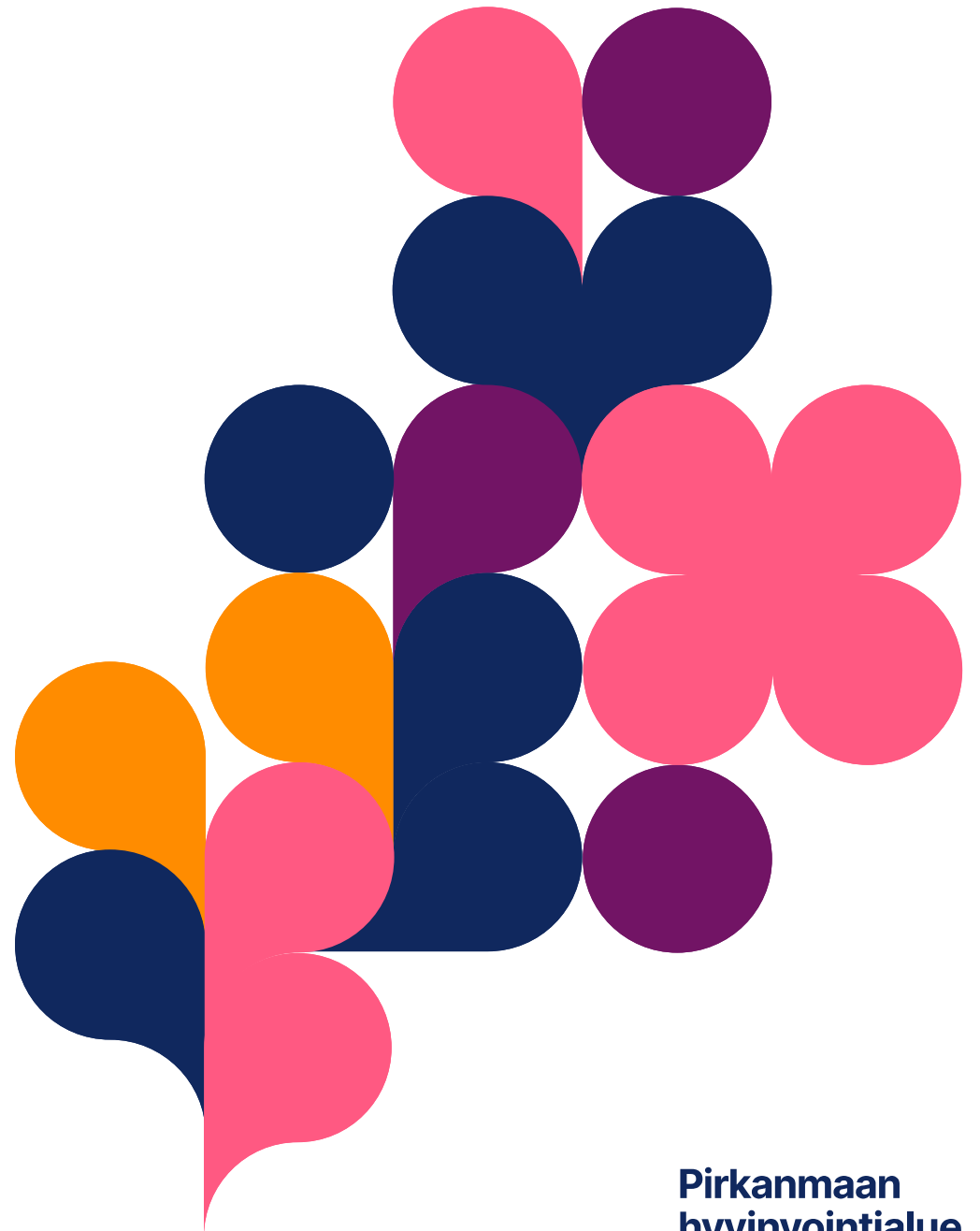

Tuberkuloosin tartunnanjäljitys

Tuberkuloosiasiantuntijahoitaja

Merja Laitala KEI2, Tays

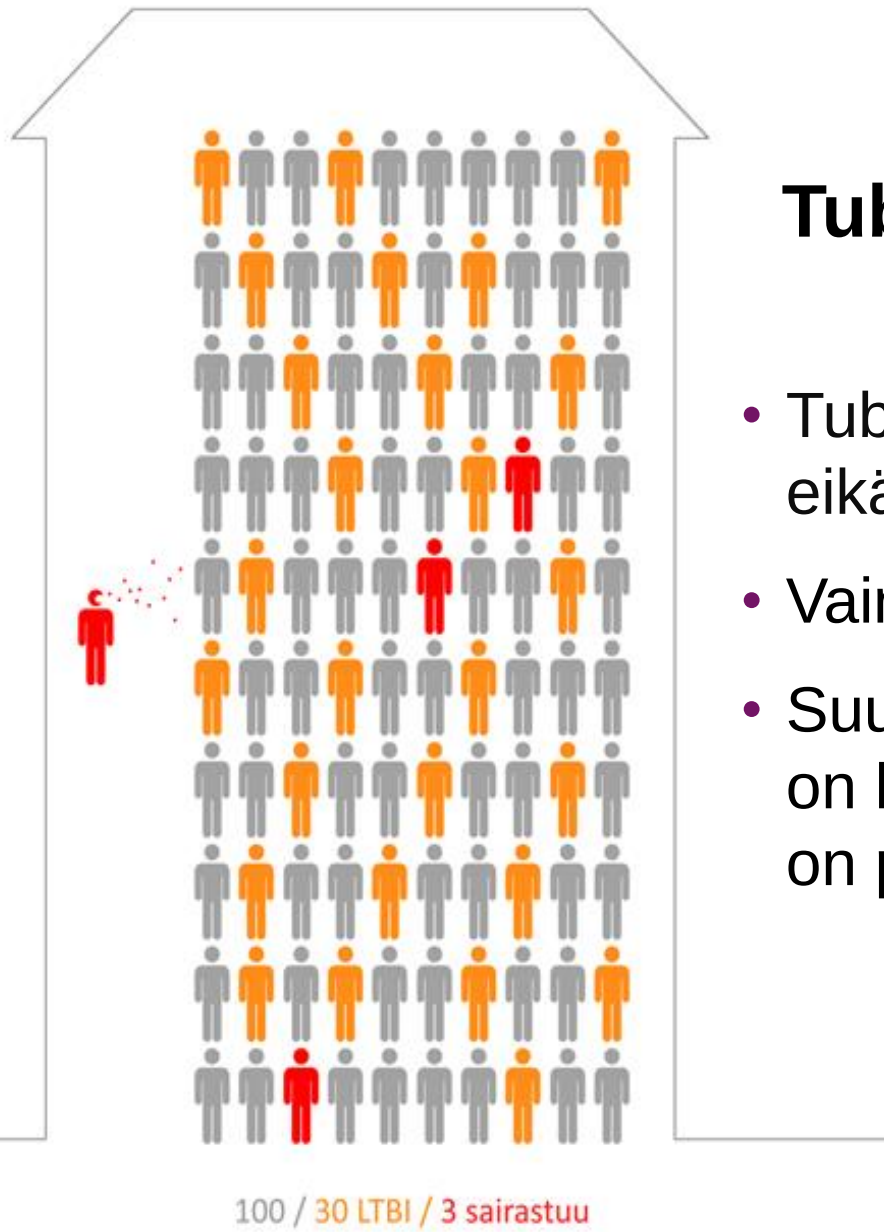
11.4.2024

THL: Suositus tuberkuloosin tartunnan jäljityksestä

www.thl.fi tai www.filha.fi

Tuberkuloosi tartunta

- Tuberkuloosi ei tartu astioiden, liinavaatteiden eikä pintojen välityksellä
- Vain kolmasosa altistuneista saa tartunnan
- Suurin riski tartunnalle on, jos sairastuneella on keuhkoissa ontelo tai ysköksen Tb-värjäys on positiivinen

Tuberkuloosi tartunta

- Tuberkuloosi tarttuu melko huonosti

Tartunnan riskiin vaikuttaa:

- altistusaika (40h) ja läheisyys →
suurin riski on perheenjäsenillä
- sairastuneen keuhkomuutokset, sekä
ilmaan erittävän bakteeriaerosolin määrä
- oleskelutilan koko ja ilmanvaihto
- altistuneen vastustuskyky

Tartunnanjäljitys – miksi tehdään?

- Tärkeimpinä tavoitteina ovat taudin leviämisen ehkäiseminen väestössä ja tuberkuloositartunnan torjuminen
 - löytää muut tautiin sairastuneet
 - ne tartunnan saaneet, jotka hyötyvät ehkäisevästä lääkehoidosta
 - tartunnan lähde joissain tapauksissa
- Pirhassa noudatetaan THL:n suositusta tuberkuloosin tartunnanjäljityksestä

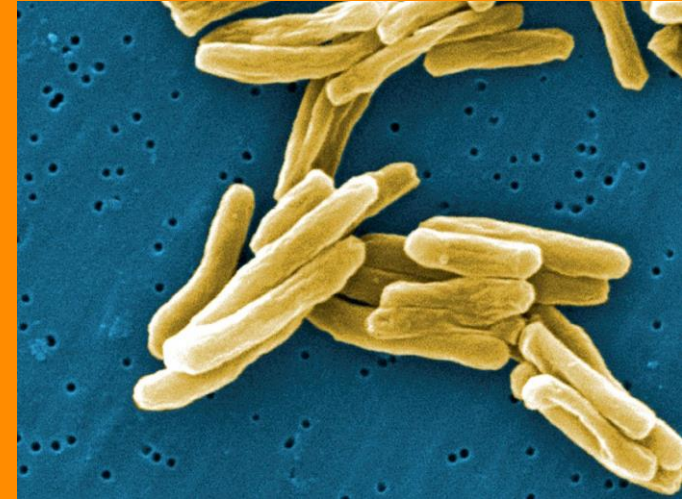
**Tartuntatautilaki
velvoittaa**

**Tartunnanjäljitykseen
ja seurantaan**

Tartunnanjäljityksen aloitus

- Toiminta käynnistyy Tays:ssa, hoitavan lääkärin aloituksesta
- Edellytyksenä on mikrobiologisesti varmennettu tuberkuloosi (värjäys ja TbNhO + tai värjäys negatiivinen, sekä mikrobiologisesti varmentamattomille
- Jäljitystoimet käynnistetään viikon kuluessa tapauksen toteamisesta

kuva: Lääkärilehti 2015

Tuberkuloosin tartunnanjäljityslomakkeet

Tartunnanjäljityksen apuna käytetään sähköisesti täytettäviä kansallisia tartunnanjäljityslomakkeita.

Lomakkeet ovat ladattavissa THL:n sivulta kohdasta:

Tartunnanjäljityksen kulku > Kansalliset tartunnanjäljityslomakkeet >

Epidemiologisen yksikön ohjeet | HUS

1. lomakkeen täyttää hoitava lääkäri

2.- 4. lomakkeet täyttää vastuuhoitaja, joka haastattelee potilaan

Täytetyt lomakkeiden tiedot siirretään SAI-rekisteriin

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**

The image shows two forms for tuberculosis contact tracing. The top form is titled 'Tuberkuloosin tartunnanjäljityslomake' (Tuberculosis contact tracing form) and the bottom form is titled 'Tuberkuloosin tartunnanjäljityslomake' (Tuberculosis contact tracing form). Both forms are in Finnish and contain various sections for patient information, contact tracing, and treatment status.

Top Form: Tuberkuloosin tartunnanjäljityslomake

1. Potilaan tiedot

Alustuneet yllä 15-vuotiaat
15-vuotiaat vanha

Nimi: _____ Sukunimi: _____
Syntymäaika: _____
Osoite: _____
Puhelin: _____
Sähköposti: _____

2. Tartunnanjäljitys

Kuka on tartuttanut? (Nimi, osoite, syntymäaika, puhelinnumero, sähköpostiosoite)

3. Hoito

Kuinka monta kertaa on käynyt lääkärin luona? _____
Kuinka monta kertaa on käynyt sairaalassa? _____
Kuinka monta kertaa on käynyt lääkärin luona? _____
Kuinka monta kertaa on käynyt sairaalassa? _____

4. Lisätietoja

Mikä on sairauden nimi? _____
Mikä on sairauden vaihe? _____
Mikä on sairauden syy? _____
Mikä on sairauden oireet? _____
Mikä on sairauden hoito? _____
Mikä on sairauden seuraukset? _____

Bottom Form: Tuberkuloosin tartunnanjäljityslomake

1. Potilaan tiedot

Alustuneet yllä 15-vuotiaat
15-vuotiaat vanha

Nimi: _____ Sukunimi: _____
Syntymäaika: _____
Osoite: _____
Puhelin: _____
Sähköposti: _____

2. Tartunnanjäljitys

Kuka on tartuttanut? (Nimi, osoite, syntymäaika, puhelinnumero, sähköpostiosoite)

3. Hoito

Kuinka monta kertaa on käynyt lääkärin luona? _____
Kuinka monta kertaa on käynyt sairaalassa? _____
Kuinka monta kertaa on käynyt lääkärin luona? _____
Kuinka monta kertaa on käynyt sairaalassa? _____

4. Lisätietoja

Mikä on sairauden nimi? _____
Mikä on sairauden vaihe? _____
Mikä on sairauden syy? _____
Mikä on sairauden oireet? _____
Mikä on sairauden hoito? _____
Mikä on sairauden seuraukset? _____

Kuva. Tartunnanjäljityksen porrastus ja vastuut

¹Katso työterveyshuollon rooli tekstistä.

Tartuntariskin määritelmät

Pieni tartuntariski

- Värjäysnegatiivinen hengitysteiden tuberkuloosi tai mikrobiologisesti varmentamaton
- Tartuttavuusaika määritetään sairastuneen hengitysoireiden keston ja tartuntariskin perusteella
- Jos oireiden kesto ei ole tiedossa, voidaan pitää tartuntariskin tapauksissa kuukautta tartuttavuusaikana. Altistuminen on huomattavasti vähäisempää

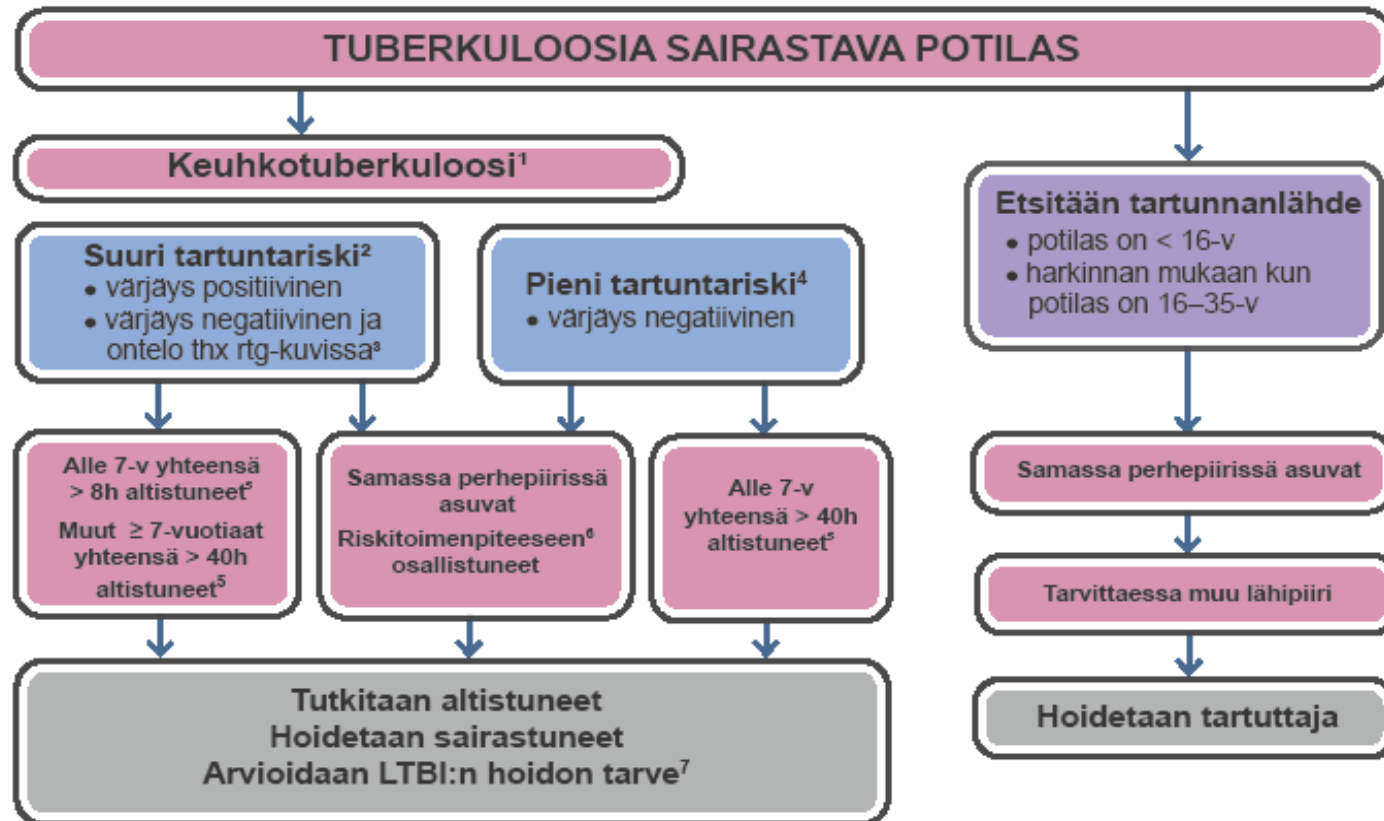
Suuri tartuntariski:

- Värjäyspositiivinen hengitysteiden tuberkuloosi tai keuhkokuvassa ontelo
- Tartuttavuusaika määritetään sairastuneen hengitysoireiden keston ja tartuntariskin perusteella
- Suuren tartuntariskin tapauksissa pidetään vähintään 3kk tartuttavuusaikana
- Riskitoimenpiteisiin ilman suojaimia osallistuneet

Riskitoimenpiteet:

elvytys, intubaatio, bronkoskopia, indusoitu yskösnäytteenotto, hengitysteiden liman imeminen, obduktio, spirometria, hammashoito, tapauskohtaisesti tuberkuloottisen pesäkkeen leikkaus

Kuva. Tartunnanjäljityksen kulku

¹ Muun tuberkuloosin tartunnanjäljitys tehdään, jos tautipesäkkeen erite on värjäyspositiivinen ja siitä on muodostunut ilmaan aerosolia.

² Tartuttavuusaika määritetään potilaan hengitystieoireiston keston mukaan, jos tämä ei ole tiedossa niin edeltävän 3 kk ajalta.

³ Hoitava lääkäri arvioi tartuttavuusajan.

⁴ Tartuttavuusaika määritetään potilaan hengitystieoireiston keston mukaan, jos tämä ei ole tiedossa niin edeltävän 1 kk ajalta.

⁵ Altistumistila kooltaan noin 60m² ("luokkahuone") tai sitä pienempi tila.

⁶ Esim elvytys, intubaatio, bronkoskopia ja obduktio ilman asianmukaisia hengityksensuojaimia (FFP2/FFP3).

Värjäysnegatiivisessa tapauksessa (pieni tartuntariski) tartunnanjäljityksen tarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

⁷ Alle 35-vuotiaat ja iästä riippumatta henkilöt, joilla on sairastumisriskiä lisäävä sairaus tai lääkitys (ks. taulukko Tärkeimmät tuberkuloosiin sairastumisen riskiä lisäävät sairaudet ja lääkitykset ja kuva Altistuneiden tutkimusten, seurannan sekä LTBI-arvion ja -hoidon toteutus).

Altistuneiden kartoitus

- Hoitavassa yksikössä TB vastuuhoitaja haastattelee potilasta
- informoi potilaalle tartunnanjäljityksen tarkoitus
- kartoittaa altistuneet henkilön tartuttavuusajalta
- kirjaa heidän tietonsa lomakkeille
- potilaan antamat tiedot ovat luottamuksellisia
- lähettää tiedot turvasähköpostilla altistuneen asuinpaikkakunnan tt- vastuulääkärille- ja hoitajalle
- työterveys- ja opiskelijaterveydenhuolto

**Kysy ensin < 7v
lapset**

**Soita tiedot
lastenkliniikkaan**

1-3 pv kuluessa

Altistuneiden tutkimukset ja seuranta

- Kouluikäiset ja aikuiset tutkitaan perusterveydenhuollossa tai työterveyshuollossa
- Tartuntatautivastuulääkäri organisoi alkutarkastukset ja jatkoseurannan hoitajan kanssa
- Raskauden aikana thx-rtg otetaan sikiö suojaten, viimeisen raskauskolmanneksen aikana
- Tartuntataudeista vastaava hoitaja
 - haastattelee altistunutta puhelimitse tai vastaanotolla haastattelulomaketta apuna käyttäen, kirjaa tiedot
 - jos on aktiiviin tuberkuloosiin viittaavia oireita, järjestä viivyttelämättä thx-rtg ja ohjaa lääkärin vastaanotolle

Thx-rtg

**jos oireinen,
yskösnäytteet
ex-tbx3 ja
verikokeet**

**lähete
erikoissairaalan
hoitoon**

Altistuneiden seuranta

12kk seurantakuva ja oirekysely järjestetään

- yli 35v perhepiirissä altistuneet
- yli 35v suuren tartuntariskin tilanteessa, riskitoimenpiteessä ilman asianmukaista hengityksensuojainta altistuneet
- alle 35v altistuneet, joille ei voitu antaa LTBI hoitoa (vasta-aihe)

6kk, 12kk, 24 kuukauden seurantakeuhkokuva ja oirekysely

- MDR- /PRE/-XDR/XDR-tuberkuloosille altistuneelle
- Anna tietoa tuberkuloosin oireista ja ohjeista hakeutumaan viiveettä tutkimuksiin, jos näitä ilmaantuu.

Tuberkuloosi on Mycobacterium tuberculosis -bakteerin aiheuttama tartuntatauti.

Löydät täältä tietoa tuberkuloosista monipuolisesti, helposti ja ymmärrettävästi.

tuberkuloosi.fi -sivusto on suunnattu kaikille asiasta kiinnostuneille, mutta erityisesti niille, joita itseään tai joiden lähipiiriä tuberkuloosi on kosketanut. Sivuilta löytyy myös laaja tietopaketti medialle. Sivut avataan suomen-kielisinä, mutta ne laajentuvat tulevaisuudessa useammille kielille.

välkommen till TB hemsidan!

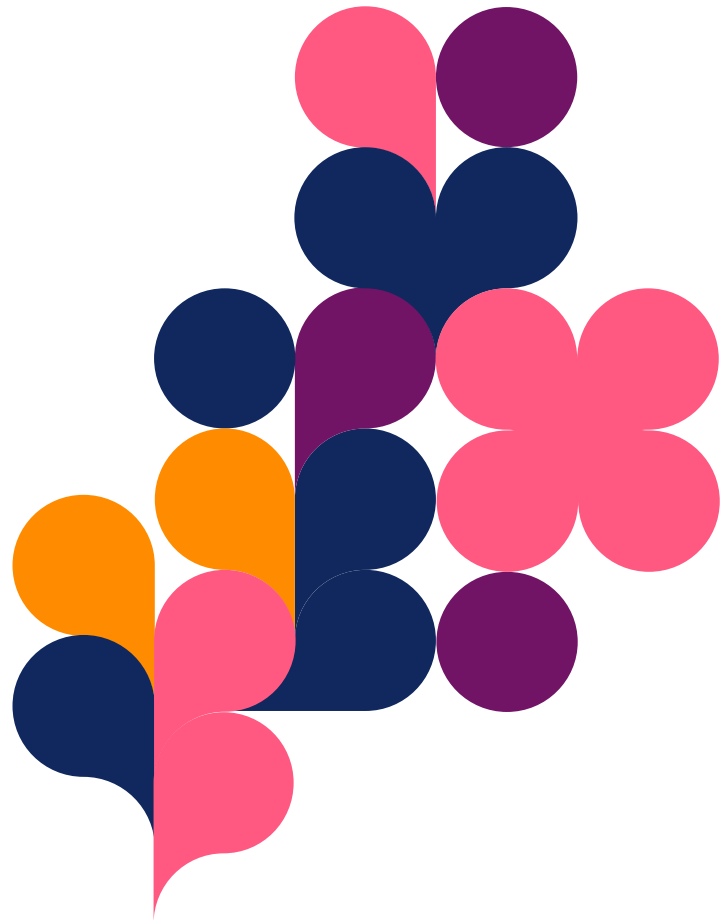
Tervetuloa Tuberkuloosi sivuille!

Добро пожаловать на сайт ТБ!

dhawaynaynaa si ay website TB-da!

welcome to the TB website!

歡迎到結核病的網站！

Yhteystiedot

Merja Iaitala
Tuberkuloosiasiantuntijahoitaja
KEI2, Tays
Elämänaukio 2
33520 Tampere

merja.laitala@pirha.fi
p. 044 4728069

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**